

oprac. podst. VII 2014

1939-1945
Gdyż...

- 1932 Władysław
Kozłowski

es - el -
Stawie 4
- 1939 Władysław

NOWAK Władysław
zam. Steffen

AK
Okr. Kódz
Ob. Kódz

2839¹/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — NOWAK Władysław
zam. Steffen

2839/WSK

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓ K-4,5.4
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora ✓ K-6,5.6
- I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relacje ✓ K-1,5.1

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

- III/1 – dot. rodziny relatora —
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
- III/5 – inne. —

IV. Korespondencja ✓ K-2,5.2

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 1

VI. Fotografie ✓

§/A RELACJA WŁAŚCIWA

- Relacje własne, Prusko'n 2001, mps/lcsero/, k4, s. 4.

Pruszkow 20.04.2001 r.

ŻYCIORYS WŁADYSŁAWY STEFFEN z domu NOWAK

Urodziłam się 12.01 1917r we wsi Brzezinki w ówczesnym powiecie Częstochowa w woj. kieleckim. Rodzice zajmowali się rolnictwem. Po ukończeniu szkoły podstawowej, w miejscu urodzenia i Gimnazjum Ogólnokształcącego w Tarnowskich Górach, wstąpiłam do Szkoły Pięlegniarstwa PCK w Poznaniu. Dyplom z wynikiem bardzo dobrym otrzymałam w marcu 1939r.

Pracę pielęgniarzką rozpoczęłam w maju 1939r w Okręgowym Szpitalu Wojskowym w Poznaniu. W sierpniu tego roku otrzymałam kartę mobilizacyjną. 01.09.1939r zostałam skierowana do pracy w pociągu sanitarnym mającym ewakuować rannych do Sanoka. Pociągiem tym dotarliśmy pod Kutno w czasie ciężkich walk i bombardowań. Dzięki pracy kolejarzy i wojska zbombardowany węzeł został odbudowany a my mogliśmy dotrzeć pod Zychlin. Tam pociąg został rozbity. Personel sanitarny pracował nieprzerwanie zmieniając się na stanowiskach operacyjnych i opatrunkowych.

Pewnego dnia przyszedł rozkaz opuszczenia pociągu. Ciężko rannych, których było bardzo dużo przenieśliśmy na podstawione wozy konne. Łżej rannych umieszczano w opuszczonych zabudowaniach, pod opieką starszych wiekiem pielęgniarek. Konnym taborom dotarliśmy do majątku Luszyń, w którym był punkt sanitarny z salami operacyjnymi, niestety zbombardowany poprzedniego dnia. Pozostało dużo zabitych i rannych.

Nasz tabor ukryty w lasu obok pałacu również został zbombardowany i zupełnie rozbity. Późnym wieczorem zebraliśmy resztki taboru i bocznymi drogami ruszyliśmy w kierunku Iłowa. Tam z nadejściem nocy w głębokim wąwozie naloty niemieckie doszczętnie rozbiły nasz tabor. Zniszczyły wozy, zabiły wiele ludzi i koni. Ocalałych cudem ciężko rannych umieściliśmy w opuszczonym zabudowaniu a sami ruszyliśmy w kierunku Warszawy - taki był rozkaz. Z rannymi został wojskowy kapelan. Z trzech pielęgniarek zabezpieczających tabor zostałam sama, byłam ranna, wycieńczona i bez butów.

W połowie trzeciego tygodnia wojny dotarłam wraz z przygodnymi sanitariuszami nad Bzurę. Idąc nocami wyszukiwaliśmy rannych i udzielaliśmy im doraźnej

pomocy. Miałam bardzo dobrze zaopatrzoną torbę z lekami i opatrunkami, która pod Luszyńcem trafiła do mnie dziwnym trafem. Kiedy po kilku godzinach utraty świadomości, na skutek wybuchu bomby, ocknąłam się przerażona i wystraszona zobaczyłam leżącą obok mnie torbę należącą wcześniej do Siostry Przełożonej. W tym czasie nad Bzurą trwały zacięte walki naszych wojsk o przejście przez rzekę w kierunku Warszawy. W opuszczonej oborze robiłam opatrunki ^{zoinieizasi} z poszarpaną dłonią kiedy wpadli Niemcy. Zabrali mnie wraz z żołnierzami doniewoli, ponieważ miałam kartę mobilizacyjną. Z punktu zbornego w Łowiczu konwojowano nas do Łodzi. Był to 17.09.1939r, od Niemców dowiedzieliśmy się o sowieckiej inwazji-wszyscy płakaliśmy.

W Łodzi rannych umieszczono w szpitalu położniczym. Byłam razem z nimi jako pielęgniarka opatrunkowa. Po kilku tygodniach, dzięki pomocy miejscowego kapłana przeniesiono mnie do pracy w nowo organizowanym szpitalu Jeńców Polskich w Koszarach XXVIII Pułku Strzelców Kaniowskich w Łodzi. Pracowałam na sali opatrunkowej bloku A. Rannych zwożono w całymi dniami z miejsc walk-wielu z nich spotkałam już ^{wcześniej} na froncie. Wkrótce gestapo zaczęło zabierać ledwie podleczone rannych. Głównie dotyczyło to działaczy z Pomorza i poznańskiego. Trzeba ich było wyprowadzać ze szpitala. Do mnie należało zdobywanie cywilnych ubrań, przepustek i wyprowadzanie ze szpitala. Solidnie przygotowane ucieczki były moim sukcesem. Mimo represji ze strony gestapo ilekroć byli chętni-zostali wyprowadzani.

11.11.1939r wstąpiłam do organizacji podziemnej.

Wiosną 1940r szpital, w którym pracowałam został przeniesiony do Szkoły Włókienniczej. Ucieczki były bardzo trudne ale udawały się. Inną formą działalności konspiracyjnej było zaopatrywanie w leki, bieliznę i materiały opatrunkowe, potrzebujących głównie dzieci w obozie na Łąkowej.

W chwili likwidacji szpitala we wrześniu 1940r zostałam aresztowana. Po dwóch tygodniach przesuchań nie dających efektu zostałam zwolniona z nakazem opuszczenia terenów Warthegau.

Na polecenie Organizacji nie opuściłam Łodzi. Otrzymałam zmienione dokumenty i przeszłam do podziemia. Od jesieni 1940 r do czerwca 1944r wykonywałam pole-

I/1/3
cena Władz Konspiracyjnych, w niesłychanie trudnych warunkach, na terenie Warthegau.

Zostałam aresztowana w czerwcu 1944r podczas akcji przesyłania ochotników do Powstania Warszawskiego. Przeszłam kilka ciężkich przesłuchań z torturowaniem włącznie, po pierwszym byłam kilka dni nieprzytomna. W sierpniu sąsiedzi wydało na mnie wyrok śmierci, na dzień 12.09.1944r. Wyrok nie został wykonany, gdyż 09.09 doszło do wznowienia sprawy/aresztowany kolega w czasie śledztwa zdekonspirował mnie/.

W styczniu 1945r przewieziono nas do fabryki Radogoszcz. Unikneliśmy śmierci przez spalenie tylko dlatego, że broniący się więźniowie zabarykadowali bramę. Ostatecznie, następnego dnia wieczorem popędzono nas w konwoju w kierunku lasów pobianickich. Po drodze zbiegłam zabierając ze sobą 16-letnią współwięźniarkę Marysię.

Po wyzwoleniu członkowie AK nie całkiem uwolnieni od bagażu przeszłości, obarczani odpowiedzialnością za winy nie popełnione nie mieli lekko. Trudna i niebezpieczna praca konspiracyjna na terenach Rzeszy pozostała nie bez wpływu na moje dalsze życie.

Dzięki niekwestionowanej wiedzy pielęgniarskiej zdobytej w szkole, dzięki zahartowaniu w trudnych warunkach wojennych i konspiracyjnych i dzięki rzetelnej pracy doszłam do emerytury w 1980r.

Zajmowałam kolejno następujące stanowiska:

- Pielęgniarki przełożonej i operacyjnej w Szpitalu Miejskim w Pruszkowie
- Kierownika Działu Kobiecego w ZZW / Związek Zawodowy Włóknarzy/ w Łodzi
- Kierownika i instruktorki pielęgniarstwa na kursach pielęgniarskich
- Przełożonej pielęgniarek w Instytucie Psychiatrii i Neurologii w Warszawie
- Przełożonej pielęgniarek w Szpitalu Kolejowym w Pruszkowie

Władysława Stefan

I/1/4

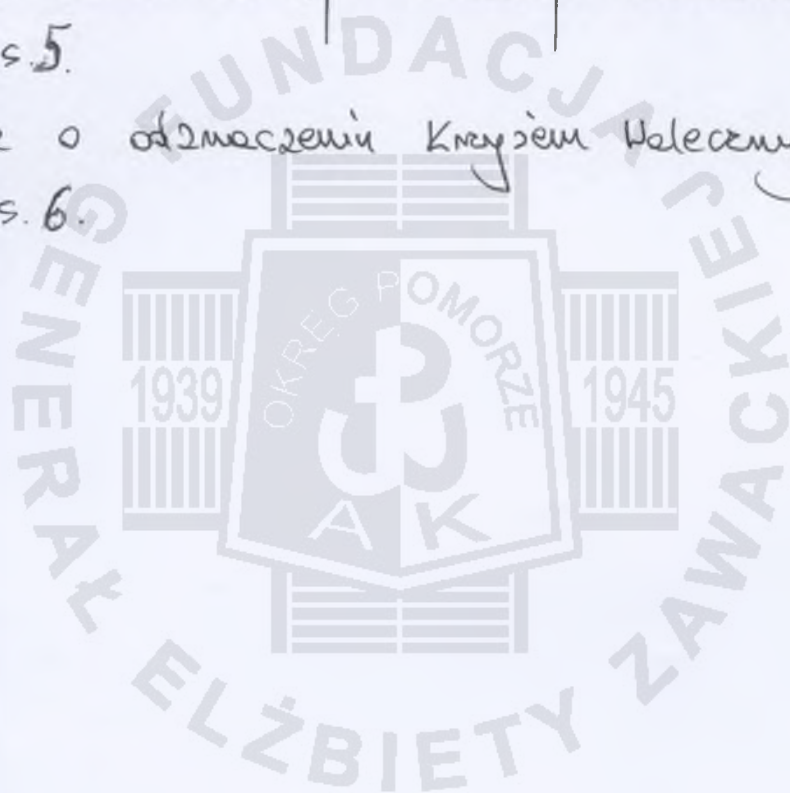
Odnaczenia:

- 11.11.1941 r. Krzyż Walecznych/zweryfikowany 12.10.1994r/
- 17.09.1965 r. Medal Florence Nightingal.
- 11.05.1983 r. Medal /za udział w wojnie obronnej 1939/
- 17.02.1975 r. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.
- 05.06.1978 r. Medal "Komisji Edukacji Narodowej".

1/2 DOKUMENTY DOTYCZĄCE OSOBY RELATORA

- Karta mobilizacyjna Nr 765, W-wa 1938, (Ksero), k.1, s.1.
- Wyciąg z przeglądu MCK, Genewa 1966 (Ksero), k.1, s.2.
- Legitymacje Medalu „Za Udział w Wojnie Obronnej 1939”, W-wa 1957?, k.1, s.3. (Ksero)
- Legitymacje Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polstwa, W-wa 1975, (Ksero), k.1, s.4.
- Legitymacje „Medalu Komisji Edukacji Narodowej”, W-wa 1976, (Ksero), k.1, s.5.
- Zaświadczenie o odznaczeniu Krzyżem Walecznych, W-wa 1989, (Ksero), k.1, s.6.

L. dz. 268/4u

Warszawa

dnia 25/1 1939 r.

Karta mobilizacyjna Nr. 765

Do

P. Nowak Władysława

w Poznan, 7 Szp. Okr.

Po ogłoszeniu mobilizacji stawi się Pan(i) w dniu mobilizacji

natychmiast

o godzinie

w miejscowości Poznan, Wały Leszczyńskiego 21

u Kmdta Kadry Zapas. 7 Szp. okr.

gdzie otrzyma Pan (i) dalsze rozkazy

Ważna na przejazd koleją

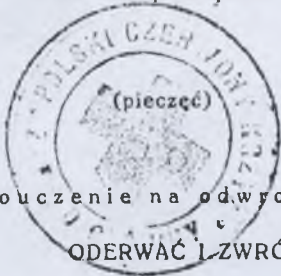
klasą II.

Dyrektor P.C.K.

Dr. W. Gorczycki
(podpis)
Dr. W. Gorczycki

Pouczenie na odwrotnej stronie

ODERWAĆ I ZWRÓCIĆ ZARZ. OKR. P. C. K. KTÓRY KARTĘ MOB. WYSTAWIŁ.

Wyciąg z przeglądu Międzynarodowego Czerwonego Krzyża

/ Revue internationale de la Croix-Rouge./

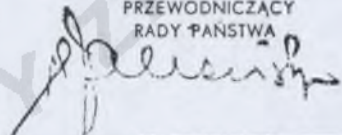
1966 r. Genewa, maj nr 569, strona 209

Biorąc pod uwagę pochodzenie 27 kandydatek, które otrzymały w 1965 r. medale Florence Nightingale, można stwierdzić wszechświatowe znaczenie tego wyróżnienia.

Jak wiadomo, ta nagroda przyznawana przez Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża co 2 lata na wniosek Zarządów tej Organizacji w poszczególnych krajach - jest zaszczytnym wyróżnieniem pielęgniarek, która przez samozaparcie i chęć służenia bez reszty aż do bohaterstwa - są włączone w krąg wielkich zasług ludzkich. Tak więc laureatki pochodzące prawie ze wszystkich kontynentów i każda z nich, niezależnie od warunków kultury i cywilizacji własnych krajów, wypełniała te same zadania, ożywiona jednakowym duchem pójścia śladami swojej wielkiej poprzedniczki - Florence Nightingale.

I/2/3

str 12

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA	UCHWAŁĄ RADY PAŃSTWA
LEGITYMACJA	odznaczony/a został/a
Nr 400-83-108 MW	Ob. STEFFEN
WARSZAWA	Władysława c. Antoniego
dn. 11 maja 1945 r.	MEDALEM »ZA UDZIAŁ W WOJNIE OBRONNEJ 1939«
	PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA
	

1/2/4

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr 236-75-62

WARSZAWA

dn. 17 lutego 1975 r.

UCHWAŁĄ RADY PAŃSTWA

z dnia 17 lutego 1975 r.

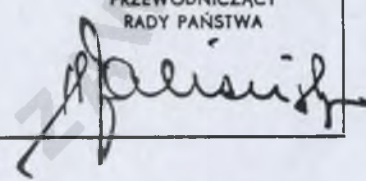
odznaczony(a) został(a)

Ob. STEFFEN

Władysława c. Antoniego

KRZYŻEM KAWALERSKIM
ORDERU ODRODZENIA POLSKI

PRZEWODNICZĄCY
RADY PAŃSTWA

1/2 | 5

MINISTERSTWO
OŚWIATY I WYCHOWANIA

Nadaję Ob. **Władysławie**
STEFFEN

urodzonemu (ej) dnia **12 stycznia 1917 r.**

LEGITYMACJA Nr **10112**

za zasługi dla oświaty i wychowania
„MEDAL KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ”

m.p.

Minister
Oświaty i Wychowania

Warszawa, dnia **5 czerwca**

1978 r.

5/2/6

Z.W.Z.
L25/BP
11.XI.
1941r.

Na podstawie upoważnienia Naczelnego Wodza Rzplitej Polskiej, nadaje ob. Władysławie Nowak Krzyż Walecznych, po raz pierwszy, za wyróżniającą się służbę żołnierską w szeregach wojska w konspiracji.

Komendant Główny Z.W.Z.

Rakon
/-/ Rakon

Orginat nadania Krzyża Walecznych jest na bibulce podpisany przez Gen. Grota-Roweckiego jego konspiracyjnym pseudonimem „RAKON”

<p>1939</p> <p>ZASWIADCZENIE</p> <p>Nr <u>DK-415-3</u></p> <p>WARSZAWA</p> <p>data <u>12.10.1994 r.</u></p>	<p>Zaswiadcza się, że</p> <p><u>STEFFEN-NOWAK</u></p> <p><u>Władysława c. Antoniego</u></p> <p>za udział w walkach</p> <p>w szeregach <u>Armii</u></p> <p><u>Krajowej</u></p> <p>został(a) odznaczony (a)</p> <p><u>Krzyżem</u></p> <p><u>Walecznych</u></p> <p>SZEF DEPARTAMENTU KADR MON</p>
--	---

II. Materiały uzupełniające selekcję:

- Notatka E. Zawackiej - zbiory marekalne. Ręk. oryg.
K. 1, s. 1.

II/1

Zbiory umrealne FAPAK

1) Karta mobilizacyjna IX 1939
na murzynka Nowak Władysław
z domu Steffen

2) Odmiarzenie Medalu Florence Nightingale
na murzynka Władysław Kozak
z domu Steffen

1939
poczt. g. m. arka z IX 39
okr. 9. Szpitala Wojak.
w Poznaniu

Przez Kopie wstąpić do kancelii
W. Nowak - Steffenowej

Może p. Nowak - Steffen podarowałaby
mi ten ten medal

do mojego zbioru umrealnych

2 VII 2002

22

IV/11 KORESPONDENCJA Z FAPAK

- 29.06.2001 - data wpływu dokumentów Władysława Steffen do Fundacji. Rkp. kserokopia, k. 1, s. 1.
- 6. IX. 2001 - list Fund. do Władysława Steffen. Msp. kserok. k. 1, s. 2.

WKADYSKAWA STEFFEN
z domu NOWAK
adres: ul.,
05-800 PRUSZKÓW
tel

DOKUMENTY

1. Życiorys	str.	2,3,4.
2. Karta mobilizacyjna nr 765	„	5.
3. Spis odznaczeń	„	6.
4. Krzyż Walecznych z dn. 11. XI. 1941 r.	„	7.
5. Medal Florence Nightingale - fotografie	„	8.
6. Medal F.N. - powiększenie fotografii	„	9.
7. Fotografia z dekoracji medalem F.N.	„	10.
8. Wyciąg z artykułu Przeglądu Międzynarodo-
wego Czerwonego Krzyża dotyczący odznaczeń
z 1965 r.	„	11.
9. Medal za udział w wojnie obronnej 1939 r.
legitymacja Nr 400-83-108 MW	„	12.
10. Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
legitymacja nr 236-75-62	„	12.
11. Medal Komisji Edukacji Narodowej
legitymacja nr 10112	„	13.

Wykaz dokumentów i objaśnienia
sporządziła Zofia Cydzikowa
Nr leg. SZŁAK 015856 z dn 10.05.1991r.
AK Pluton Wartowniczy „Teresy Strzały”
Alicji Szebeko

10/2

MEMORIAL

Generał Marii Wittek

Toruń 6 IX 2001 r.

Pani Władysława Steffen
ul.
05-800 Pruszków

1.dz.2959 WSK 2001

Szanowna Pani,

Do naszego Archiwum za pośrednictwem p. Zofii Cydzikowej wpłynęła Pani relacja z przebiegu służby wojennej i związane z nią dokumenty. Na ich podstawie założyłam teczkę osobową na Pani nazwisko o numerze inwentarza 2839/WSK. Zapoznałam się z Pani bardzo ciekawą relacją i w związku z tym chciałam prosić o uzupełnienie kilku informacji: imiona rodziców i nazwisko panieńskie matki; w jakich latach uczęszczała Pani do szkoły podstawowej i do gimnazjum; czy organizacja do której Pani wstąpiła to SZP; kto Panią wprowadził i kto odbierał przysięgę, jakich pseudonimów Pani używała; na czym konkretnie polegała Pani działalność w latach 1940-1944. Proszę także o dokładniejsze opisanie losów powojennych: gdzie i w jakich latach Pani pracowała, data zamążpójścia, czy ma Pani dzieci (daty narodzin), czy należy Pani do jakiegoś związku kombatanów, co obecnie Pani robi? Proszę także o dołączenie dokumentów lub ich kserokopii związanych z Pani życiem prywatnym i zawodowym (np. metryka urodzenia, świadectwa szkolne, świadectwo ślubu, zaświadczenia z pracy itp.). Cennym uzupełnieniem te czki byłoby także Pani zdjęcie, najlepiej z lat 40-tych, ale może też być współczesne.

Szanowna Pani dziękuję za kontakt z nami, przesyłam serdeczne pozdrowienia i mam nadzieję, że zechce Pani z nami współpracować.

Z wyrazami szacunku

Dorota Kromp
Dorota Kromp

Dokumentalistka Archiwum WSK

Zał.:

- 1) Ulotka informacyjna o FAPAK.
- 2) Ulotka wydawnicza.

J. 2839/WSK

AK Łódź

NOWAK Władysław

zam. Steffen

v. Wypisy ze źródeł - nazwiskowe karty
informacyjne: 1

i

J. 2839 / WSK

AK Łódź
obc. Łódź.

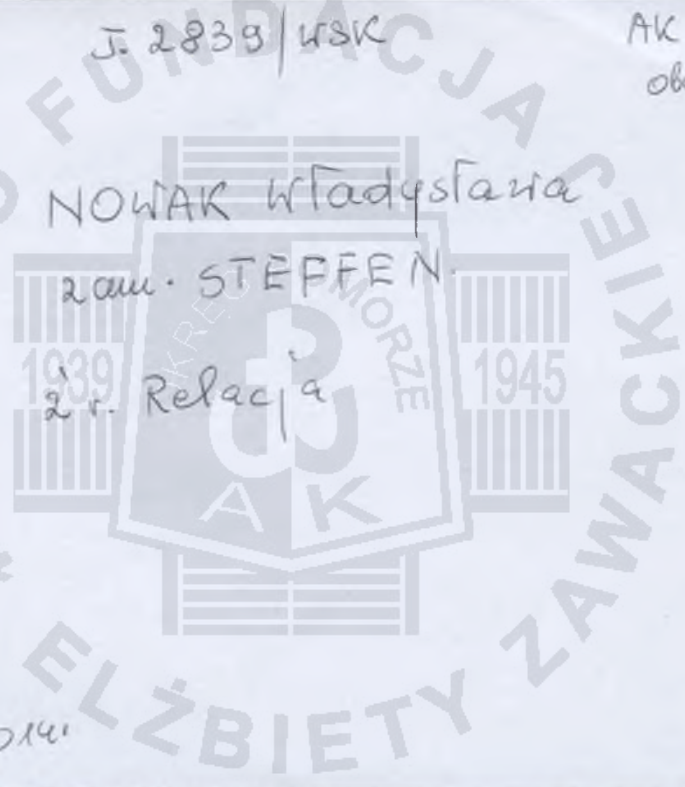
NOWAK Władysław

zau. STEFFEN

1939
2 r.

Relacja

MORZE
1945

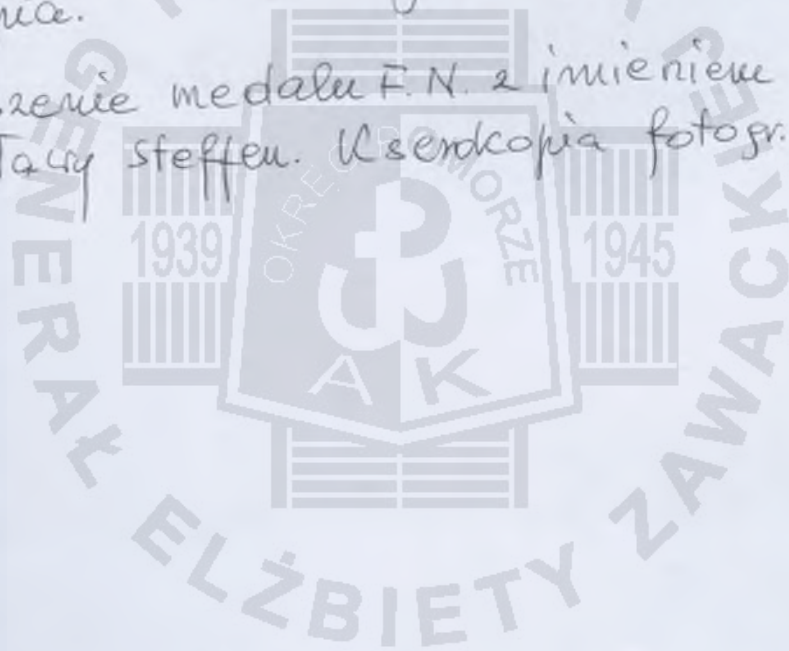

B. Rojek 2014

NOWAK Władysław
zam. Steffen

VI. FOTOGRAFIE:

1. Fotografia z dekoracji medalem F.N. Władysławy Nowak zam. Steffen z przylej strony w białym stroju. Kserokopia.
2. Medal Florence Nightingale - fotografie obu stron - Kserokopia.
3. Powiększenie medala F.N. z imieniem i nazwiskiem Władysławy Steffen. Kserokopia fotogr.

POLOGNE

Mme Domanska, présidente de la Croix-Rouge polonaise, remet la médaille aux lauréates, Mme W. Steffen, et L. Blum-Bielicka.

Fot. z dekoracji medalem F.N. Władysława Nowak zdsm.
Steffen z prawej strony w białym stroju

Medal Florence Nightingale - fotografie
obu stran

Powiększenie medalu F.N. z imieniem i nazwiskiem
Władysławy Steffen

NOWAK Władysław

